

A MAGYE ÉLETÉBŐL

BESZÁMOLÓ

a Magyar Gyógypedagógusok Egyesülete 2013. évi, Tatabányán megrendezett konferenciájáról

Gereben Ferencné: Köszöntés és megemlékezés

„Gyógypedagógus akarok lenni...”
(Gordosné 2006)

Tisztelettel köszöntöm valamennyi megjelentet, Vendégeinket, kollégáinkat, akik ezen az igen meleg nyári napon összegyűltek a MAGYE hagyományos, ezévi, 41. alkalommal megrendezett Országos Konferenciájára. Az évenkénti rendszerességgel összehívott szakmai találkozások jól jelzik a közös szándékot, hogy vessünk számot a közelmúlt történéseivel, gondoljuk át, beszéljük meg szakterületünk problémáit, mérjük fel, hogy a folyamatosan változó társadalmi és gazdasági környezet a közoktatás, a felsőoktatás, az egészségügy és a szociális szféra szolgáltató rendszereit milyen kihívások elé állítja a fogyatékosokkal élő és családjaik megsegítésében, s próbálunk-e, tudunk-e a gyógypedagógia-tudomány és -gyakorlat kérdéseire reflektálni úgy, hogy a felvetések a korai ellátástól a felnőttek kíséréséig, az ország különböző régiói, különböző szinterei és szakterületei számára némi segítséget nyújtsanak. Ezévi konferenciánk kerettémája, „A hagyományait megőrizve megújuló magyar gyógypedagógiai tevékenység” gondolata is az elmondottak jegyében született és azzal a sajnálatos aktualitással egészült ki, hogy szerzője, Gordosné dr. Szabó Anna, sokunk tanítómestere, a múlt év végi váratlan eltávozása miatt már nem lehet közöttünk.

Így hát rá is emlékezünk, a MAGYE alapító tagjára, a GYOSZE alapító főszerkesztőjére, a magyar gyógypedagógia emblemikus alakjára, aki a 2004-ben, első ízben kiadott *Gyógyító pedagógia* kötet bevezető fejezetét indította ezekkel a szavakkal: „Gyógypedagógus akarok lenni...” Ugyanígy vallott 2006-ban, a *Gyógypedagógus-történetek* kötet számára fiatalkori önmagáról, amikor a debreceni siketek intézetének igazgatója, Gáspár János tanár úr heti egy órában, a „Gyógypedagógia” tantárgy keretében egy különös, újszerű, addig nem ismert világba vezette be az eredetileg orvosi pályára készülő fiatal tanítónőt. „Gyógypedagógus akarok lenni” – határozta el, merthogy együtt van benne a „gyógy” és a „pedagógia”. És nem ezt mondtuk mi magunk is, teremben itt ülők többsége, amikor döntöttünk egykor a pályaválasztással kapcsolatban? Pedig nem egyszerűen talán nem is voltunk tisztában azzal, hogy valójában mire is vállalkozunk. A döntés

kinek-kinek más-más módon, egy életre szóló elköteleződést jelentett. A gyógypedagógiát művelők köre köztudottan erős identitástudattal kötődik választott pályájához. Gordos Anikó pályáíve sok állomáson keresztül a Bárczi-féle „Általános gyógypedagógia” órák hallgatásától a Főiskola Tanulmányi Osztályának megszervezésén, vezetésén át az oktatói, főigazgató-helyettesi, tanszékvezetői, majd főigazgatói szék betöltéséig vezetett, amelyet sok minden egyéb mellett a MAGYE és GYOSZE körüli társadalmi feladatok ellátása, valamint a magyar és nemzetközi gyógypedagógiai ismeretrendszer szempontjából jelentős, aktív tudományos tevékenység kísért az utolsó pillanatig. A gyógypedagógiai alapismeretek tematizálása, a tágan és szűken értelmezett gyógypedagógia tudománymodelljének felrajzolása, az általános elméleti kérdések és a szakterületek fejlődésének elemzése, a gyógypedagógiatörténeti ismeretrendszer egyes állomásainak, személyi vonatkozásainak összefoglalása, gyógypedagógiatörténeti portrék tükrében a hazai gyógypedagógusképzés fejlődéstörténetének elemzése mind e gazdag életmű részét képezi. S most majd rajtunk, utódokon a sor, hogy mindezekre megpróbáljuk méltó választ adni, reflexiókat megfogalmazni a GYOSZE ezévi különszámában, amely a Magyar Gyógypedagógusok Egyesülete, az Alapítvány a Fogyatékosokért és az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, valamint egyéni szponzorálás alapján létrejövő összefogással készül el novemberre, a Tudomány Napi rendezvény részeként.

A Gordos Anikó munkásságának, pályafutásának szóló személyi méltatás kereteiből az ezévi konferenciánk mottójául választott kerettéma gondolati tartalma az idézett kontextus minden eleme szempontjából különös jelentőséggel bír. A 90-es évektől folyamatosan zajló társadalmi átalakulásokat a gyógypedagógia sem kerülhette el. Intézmények szűntek meg, az összevonások miatt önállóságuk csorbult, új képzési formák indultak el, mint a gyógypedagógus-képzés egyetemi, illetve mester szintje, strukturális átrendeződés folyik napjainkban, s ezek a hazai gyógypedagógiai tevékenység művelőit, magát a gyógypedagógus-társadalmat állandóan újabb és újabb kihívások elé állítják. A jogszabályi környezet módosulása, a finanszírozás kérdései, az egyéni életpálya alakulása, a diploma értékének elismerése, a feladatelosztás kérdései – ha sok pozitívumot is hordozhatnak – sok konfliktust generálva mennek végbe. Mert mindezek közben az egyre differenciáltabb szolgáltatások iránt nő az igény, az érintettek és családjaik nem szenvedhetik meg e változásokat. A tudományos megismerés is a jobbítás szándékával fordul az érintettek felé. A társtudományokban, így a pszichológiában, a medicinában, kommunikáció- vagy a jogtudományban újabb ismeretek jelennek meg, amelyek a pedagógiai dominanciájú interdiszciplináris embertudományi értelmezést a nevelési, oktatási, fejlesztési, terápiás és rehabilitációs tevékenység értelmezési keretei felé tágitják – visszacsatolva a klasszikusnak mondható eredeti gyógyító-nevelés hagyományos koncepciójára, de erőteljesen hangsúlyozva az életminőség javításának, a társadalmi esélyegyenlőség, a társadalmi integráció biztosításának kérdéseit. Ha „...a neveléstudomány arra a felismerésre épül, hogy az emberi magatartás és annak belső feltételei alakíthatók, az alakító hatások szervezhetőek, kézben tarthatók, és a nevelés mint tudatos emberformáló tevékenység az alakító hatások működésmódjának ismeretében tudományos vizsgálódás, tervezés tárgyává tehető...” (KRON 1997, id. ILYÉS 2001), a fenti kijelentés a gyógypedagógia tudományára és tevékenységi rendszerére ugyancsak érvényes. Az ezredforduló neveléstudományi arculatának felrajzolásakor egyértelművé vált, hogy a neveléstudomány tudáskínálata és a gyakorlat tudásszükséglete között nincs mindig összhang, a közoktatásban – amint azt Illyés hangsúlyozza – erősödik a „pedagógiai tudatosság, a tudományos ismereteken alapuló professzionalizmus igénye”. Az ún. „tanuló neveléstudomány” folyamatosan integrálja azokat az ismereteket, amelyek az

emberi viselkedés befolyásolása szempontjából hatékonyak bizonyulnak, tudástartalmát bővítik (ILLYÉS 2001; CSAPÓ–VIDÁKOVICH 2001). Az életminőség-szintű változtatások egyre alaposabb, differenciáltabb tudást követelnek meg, új kihívásokra keresnek választ, nem nélkülözhetik a „humán felfogások” átgondolt, tudományosan elemzett, rendszerszinten átgondolt összefoglalását és gyakorlatban történő hasznosítását. A tantervek, programok, terápiák széleskörű kínálata valójában a megújuló gyógypedagógiai tevékenységnek az összetevőire hívja fel a figyelmet. Gordosné szóbeli közlését hivatkozzuk ennek kapcsán, miszerint „a gyógyító pedagógiát valójában klinika jellege emelte ki a neveléstudományból”. Mindezek természetesen az adott személy életkorának, fejlettségi szintjének, képességstruktúrájának, az akadályozottság mértékének, a környezeti tényezőknek, az egyéni vagy csoportos ellátás formáinak, helyi lehetőségeinek megfelelően módosulnak a maguk sokszínűségében. E résztvékenységek sokaságából építkező komplex folyamatban a bio-pszicho-szociális paradigma mentén – diagnosztika, a terápia és a gyógypedagógiai rehabilitáció kérdései mentén – strukturálódik a gyógypedagógia-tudomány és -gyakorlat klinikai ismeretrendszere, amely az eddigieknél professzionálisabb tudást vár el a pályára kerülőktől, és újabb alap és továbbképzési formákat involvál. A professzió gyakorlására vonatkozó tudástartalmak szempontjából elkülönül az ismeretátadás speciális tantervi, módszertani kérdéseitől, amelyek az iskolapedagógia területén válnak nélkülözhetetlenné a gyógypedagógiai tanári tevékenységében. A 2002-ben, a gyógypedagógia bicentenáriumára Gordosné által megfogalmazott gondolatok figyelembevételével – minden nehézséget számba véve, amely kétségkívül megnehezíti a hétköznapokat – elmondhatjuk, hogy a magyar gyógypedagógiai tevékenység olyan bázissal, olyan szakmai-szellemi muníciókkal rendelkezik, amelyekre lehet és kell is építeni. Egy szakmai szervezet, mint amilyen a Magyar Gyógypedagógusok Egyesülete, ahogy a mögöttünk hagyott 40 évben, a továbbiakban is fő feladatának tekinti, hogy teret adjon a véleménycseréknek, szakmailag vitás kérdések műhelykonferenciák keretében történő áttekintésének, szakmai konszenzusok megteremtésének, a döntéshozókkal történő együttgondolkodásnak. Ehhez kívánok minden résztvevőnek eredményes tanácskozást, s ezzel a MAGYE 41. Országos Konferenciáját megnyitom.

Tisztelt Kollégák!

Amikor Gordos Anikóról készültünk megemlékezni a mai együttlét alkalmával, még nem tudtunk arról a szomorú hírről, ami tegnap érkezett: elhunyt dr. Sári Jánosné, a Nagyothallók Általános Iskolájának volt igazgatója, a MAGYE konferenciák lelkes szervezője és résztvevője. Kérem, hogy néma felállással emlékezzünk végezetül mindkettőjükre, s a jelenleg nem nevesített eltávozott kollégáinkra.

A Magyar Gyógypedagógusok Egyesületének Elnöksége a 2013. évi 41. Országos Szakmai Konferencián a gyógypedagógiai ellátás színvonalának, a gyógypedagógiai tevékenység fejlesztésének, az egyesületi feladatok biztosításának területén az alábbi elismeréseket adta át:

Bárczi Gusztáv Díszoklevél

Éltes Mátyás Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Általános Iskola, Speciális Szakiskola és Egységes Pedagógiai Szakszolgálat nevelőtestülete számára

Autizmus Alapítvány Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény számára

Bárczi Gusztáv Emlékérem

Varga Imre ny. igazgató úrnak

Kapcsáné Németi Júliának, az Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. munkatársának

Egyesületi munkáért Érdemérem

Bacsó Ágnesnek, az Éltes Mátyás Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Általános Iskola, Speciális Szakiskola és Egységes Pedagógiai Szakszolgálat igazgatójának

Somlai Istvánnak, a MAGYE audiovizuális technikai kultúrájának folyamatos fejlesztése és honlapjának karbantartása területén folytatott tevékenységért

Valamennyiüknek ezúton is köszönet a magyar gyógypedagógus társadalom nevében!

SZAKOSZTÁLYI BESZÁMOLÓK

Autizmus szakosztály (Őszi Tamásné szakosztályvezető)

Ebben az évben a szakosztály munkájában nagy hangsúlyt kapott azoknak a nemzetközi és hazai projekteknek, kutatásoknak a bemutatása, melyek hosszútávon meghatározók lehetnek a szakterület fejlődése szempontjából. E mellett hagyományainkhoz híven bemutatkozott a MAGYE konferenciának otthont adó régió egyik gyakorlati műhelye is.

A szakosztályon a következő előadások hangzottak el:

Ertl Dóra – Kovács Marianna – Takács Tünde: *A komplex intézmény és az iskolán belüli autista csoportok bemutatása. Autista csoportok részvétele az iskolai életben – Egy ünnepély története* (A KEM Óvodája, Általános Iskolája, Speciális Szakiskolája, Készségfejlesztő Szakiskolája, Diákotthona és Gyermekeotthona, Tata). A két előadásból álló